

УДК: 378 (447):33

DOI: 10.31376/2410-0897-2025-1-57-45-54

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Мардарова Ірина Костянтинівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
e-mail: mardarova.ik@pdpu.edu.ua
ORCID: 0000-0001-8899-2830

Листопад Наталя Леонідівна

кандидат педагогічних наук, викладач дошкільних дисциплін
Комунальний заклад «Одеський педагогічний фаховий коледж»
e-mail: natasha.listopad@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3550-9985

Метою статті є аналіз особливостей педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти. Розкрито сутність поняття «інноваційний потенціал здобувачів вищої та фахової передвищої освіти» та схарактеризовано його компоненти. Деталізовано сутність педагогічного супроводу процесу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти. Розроблено модель та визначено компоненти моделі педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти: цільовий, змістовий, суб'єктний, операційно-діяльнісний, результативний. Визначено етапи педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти: діагностичний, цільовий, проєктувальний, процесуальний, рефлексивно-корекційний, підсумковий.

Ключові слова: педагогічний супровід, інноваційний потенціал, професійна підготовка, модель та етапи педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти зумовлена глобальними тенденціями, що впливають на сучасну освіту, запитамі суспільства на підготовку конкурентоспроможних, творчих та ініціативних фахівців. У контексті змін на ринку праці, цифровізації, інтеграції України у світовий освітній простір та необхідності вирішення глобальних викликів, важливість розвитку інноваційного потенціалу молоді набуває особливого значення [3; 8; 10]. У зв'язку з цим актуальним стає питання про зміну акцентів у професійній підготовці здобувачів освіти з метою розвитку їхньої професійної мобільності та розширення завдань підготовки майбутніх педагогів нової формації, здатних розвивати не тільки професійно важливі якості, а й творчо втілювати їх у професійну діяльність [1; 9; 11]. Провідним напрямом реалізації цих завдань визнається актуалізація інноваційних процесів професійної діяльності.

У сучасному світі цінуються не лише знання, але й здатність до творчого мислення, адаптивності та впровадження інновацій [12; 13; 14; 15]. Випускники мають бути готовими до швидких змін та викликів, що вимагають розвитку таких якостей, як критичне мислення, ініціативність, креативність і навички вирішення комплексних проблем [2; 4]. Інноваційний потенціал молоді є ключовим ресурсом для економічного зростання, технічного прогресу та соціального розвитку. Розвиток цього потенціалу сприяє створенню нових продуктів, технологій і підходів, що здатні вирішувати актуальні соціальні й екологічні проблеми.

Сучасна освіта спрямована на розвиток не тільки фахових знань, але й soft skills, які є базою для реалізації інноваційного потенціалу, що потребує переосмислення ролі викладача як наставника, фасилітатора та партнера в навчанні [1; 6; 10]. Швидкий розвиток інформаційних технологій створює нові можливості для навчання, але також висуває вимогу до здобувачів освіти опанувати цифрову грамотність і використовувати цифрові інструменти для інноваційної діяльності. Для України розвиток інноваційного потенціалу є важливим елементом інтеграції в глобальний освітній простір, реалізації освітніх реформ та досягнення стратегічних цілей сталого розвитку [5; 12; 15; 19].

Педагогічний супровід є ключовим інструментом, що дозволяє забезпечити ефективний розвиток інноваційного потенціалу молоді, підвищити якість підготовки фахівців та сприяти інтеграції освіти у світовий контекст [15]. Завдання педагогічного супроводу забезпечується створення сприятливого освітнього середовища, яке стимулює розвиток креативності та інноваційного мислення; розробка та впровадження інтерактивних і проєктних методів навчання; індивідуалізація освітнього процесу для врахування потреб і потенціалу кожного здобувача; сприяння формуванню навичок самостійного навчання, співпраці в команді та ефективного використання технологій; розвиток мотивації до інноваційної діяльності через приклади успішних проєктів та співпрацю з бізнесом, науковими установами й іншими партнерами.

На сьогодні розроблено важливі теоретичні положення, що розкривають концептуальні підходи до проблеми розвитку інноваційного потенціалу особистості [1; 3]. Водночас у професійній освіті педагога недостатньо використовують методологію і теорію розвитку інноваційного потенціалу студентів; слабо розроблено методіку актуалізації їхнього інноваційного потенціалу; недостатньо опрацьовано і застосовано в освітньому процесі закладів вищої та фахової передвищої освіти педагогічний супровід розвитку інноваційного потенціалу майбутнього педагога.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі розвитку інноваційного потенціалу людини приділялася увага на всіх етапах становлення суспільства, вона цікавила багатьох філософів, психологів, культурологів, соціологів, педагогів (В. Андрущенко, І. Бех, Н. Бібік, О. Бондаренко, М. Вашуленко, М. Згуровський, В. Кравець, В. Кремень, В. Луговий, О. Ляшенко, С. Максименко, М. Мартинюк, Н. Ничкало, С. Ніколаєнко, В. Олійник, П. Саух, С. Сисоева, О. Топузов, О. Ярошенко та ін.). На сьогодні розроблено важливі теоретичні положення, що розкривають концептуальні підходи до проблеми розвитку інноваційного потенціалу особистості. Проблему інноваційного потенціалу дослідники (Ю. Галатюк, Л. Даниленко, І. Дичківська, О. Ігнатівич, О. Козлова, Ю. Кучерява, В. Паламарчук, О. Соснюк, В. Химинець та ін.) розглядають як здатність людини змінювати і перетворювати навколишній світ; як складну динамічну систему взаємодії людини із суспільством; як активність людини; як особливий вид розумової та практичної діяльності.

Останні дослідження і публікації, що стосуються педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, висвітлюють низку важливих аспектів. Основна увага приділяється методологічним і практичним підходам до створення сприятливих умов для формування інноваційного мислення та креативності студентів (І. Богданов, Ю. Бойчук, О. Бородієнко, М. Гриньова, І. Доброскок, С. Калашнікова, А. Кузьмінський, В. Курок, Л. Лук'янова, Н. Морзе, Н. Побірченко, Г. Сотська, О. Співаковський, Г. Терещук та ін.). Інноваційний потенціал визначається як сукупність особистісних, когнітивних і соціальних характеристик, які дозволяють здобувачам генерувати нові ідеї, вирішувати нестандартні завдання та реалізовувати інноваційні проекти. У сучасних дослідженнях (Н. Андреевцев, Т. Асташева, Ю. Волинець, А. Дідичук, М. Єфіменко, Л. Козак, К. Крутій, П. Мазур, Л. Машкіна, С. Романюк, Н. Семенова, І. Скоморовська, С. Смолюк, О. Солтис, Т. Фасолько та ін.) підкреслюється важливість формування таких компетентностей, як креативність, критичне мислення, адаптивність, цифрова грамотність і здатність до співпраці.

На думку дослідників (І. Артёмов, М. Братко, В. Желанова, Л. Козак, Н. Хміль, О. Щербак та ін.), сучасний викладач виступає фасилітатором, мотиватором і консультантом, який створює умови для самостійного розвитку здобувачів. Підкреслюється необхідність підвищення кваліфікації викладачів у сфері інноваційних педагогічних технологій і цифрової компетентності. У дослідженнях (Ю. Бойчук, С. Вітвицька, О. Волошина, О. Дубасинюк, В. Новіков, О. Снісаренко, В. Химинець, Д. Череднік, В. Чумак, А. Юрченко та ін.) звертають у вагу на використання систем моніторингу, які дають змогу оцінити рівень розвитку інноваційного потенціалу студентів. Сучасний науковий дискурс (М. Артюшина, І. Білоус, Р. Брик, Л. Ващенко, Р. Гуревич, Л. Даниленко, Т. Демиденко, Л. Довгань, В. Докучаєва, І. Зязюн, І. Книш, Н. Коваль, Г. Ковальчук, О. Марущенко, С. Харченко, О. Шапран та ін.) дозволяє стверджувати, що формування інноваційного середовища в закладах освіти, зокрема створення лабораторій, бізнес-інкубаторів, стартап-центрів, є важливим засобом розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти.

Формулювання мети статті. Проаналізувати особливості педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти.

Виклад основного матеріалу. У філософському контексті поняття інноваційного потенціалу особистості розглядається як інтегральна характеристика, що відображає здатність людини до створення, сприйняття та реалізації нових ідей, рішень і підходів, означене поняття пов'язане з глибокими аспектами людської природи, такими як свобода вибору, творчість, самореалізація та відповідальність [16]. Звернення до вітчизняної філософської літератури дало змогу осмислити інноваційну складову людини, що полягає в її здатності творити світ і себе (О. Бондаренко, І. Добронравова, О. Ісакова, В. Капіца, Л. Кравчук, О. Кузь, В. Ратніков, М. Самардак, Е. Семенюк, В. Сіверс, С. Сторожук, В. Ханстантинов та ін.). У філософському визначенні поняття інноваційний потенціал особистості багатогранне. Воно трактується і як «обдарованість» людини, і як здатність до активної самореалізації, і як прагнення до вищих моральних ідеалів.

Інноваційний потенціал ґрунтується на здатності особистості до творчості, що означає не лише генерування нових ідей, але й уміння осмислювати реальність поза ustalеними межами та знаходити нестандартні рішення. Інноваційний потенціал тісно пов'язаний із ціннісними орієнтаціями людини, її прагненням до самовираження та пошуку сенсу в діяльності. Людина з високим інноваційним потенціалом зазвичай виявляє здатність ставити під сумнів догми та виходити за межі звичного. Інноваційність

передбачає вміння діяти самостійно, брати відповідальність за власні рішення і готовність до ризику, що є невід'ємною складовою будь-якого нового починання [11].

Філософія розглядає інноваційний потенціал особистості як результат взаємодії людини із середовищем, яке або сприяє розкриттю творчих здібностей, або пригнічує їх. Важливу роль відіграє культура, яка формує уявлення про інновації, їх цінність і межі. Інноваційний потенціал особистості проявляється в здатності поєднувати повагу до традицій з готовністю їх переосмислювати, творити нове на основі існуючого. У філософському сенсі інноваційний потенціал особистості є проявом людської здатності до трансцендентності – виходу за межі наявного стану речей. Він охоплює творчу активність, духовну свободу, прагнення до розвитку й трансформації як самого себе, так і навколишнього світу.

У сучасній психології поняття «інноваційний потенціал особистості» має декілька визначень. У психологічному контексті інноваційний потенціал особистості – це інтегральна характеристика людини, яка відображає її здатність створювати, розвивати та впроваджувати нові ідеї, підходи чи технології в різних сферах діяльності. Аналіз психологічної літератури (М. Варій, Л. Копець, Н. Ліфарєва, С. Максименко, В. Москалець, О. Столяренко, Т. Титаренко, В. Яблонко та ін.) дозволив розглядати інноваційний потенціал як прояв внутрішнього життя людини в процесі її взаємодії з людьми.

Інноваційний потенціал особистості містить низку психологічних властивостей, які забезпечують готовність до творчості, адаптації до змін, та ініціювання інновацій: креативність – здатність генерувати оригінальні ідеї та знаходити нестандартні рішення; мотивація до інновацій: внутрішній інтерес до створення та впровадження нового; когнітивна гнучкість – здатність перемикатися між різними способами мислення та адаптуватися до нових умов; особистісна відкритість – схильність до сприйняття нових ідей та досвіду; ризикованість – готовність брати на себе відповідальність за нові ідеї та долати невизначеність; самоефективність – віра у власні здібності впоратися із завданнями та досягти успіху; рефлексивність – здатність аналізувати власні дії, переосмислювати досвід та робити висновки. На думку психологів, умовами розвитку інноваційного потенціалу є сприятливе середовище (наприклад, творчий колектив, відкритість організації до інновацій); психологічна підтримка та стимулювання творчості; можливість реалізувати власні ідеї та отримувати зворотний зв'язок тощо. У дослідженнях [3; 5; 7; 19] зазначається, що в сучасному світі розвиток інноваційного потенціалу особистості є важливим аспектом як для професійного, так і особистісного зростання, особливо в контексті швидких змін та вимог до адаптивності.

У педагогічному контексті інноваційний потенціал особистості – це інтегральна характеристика викладача або здобувача освіти, яка відображає їхню здатність і готовність до створення, засвоєння, розвитку та впровадження нових ідей, підходів, методів і технологій в освітній процес. Розвиток інноваційного потенціалу сприяє підвищенню якості освіти, формуванню в учнів критичного мислення, креативності та адаптивності, а також підготовці їх до сучасного світу, який потребує постійного навчання й оновлення навичок. Для педагогів це дає змогу залишатися конкурентоспроможними, ефективно виконувати свою професійну місію та впливати на трансформацію освітньої системи [13].

Як засвідчив методологічний аналіз, інноваційний потенціал особистості володіє великою інформаційною ємністю, його поняття відображає цілісність людини як єдність індивідуального та особистісного життєпрояву. Отже, з огляду на аналіз філософської, психологічної та педагогічної літератури [1; 4; 6; 10; 17] інноваційний потенціал здобувачів вищої та фахової передвищої освіти розуміємо як сукупність їхніх особистісних якостей, знань, умінь, навичок, мотивації та готовності до створення, освоєння і впровадження нових ідей, технологій, підходів або продуктів у професійній діяльності та суспільному житті.

Інноваційний потенціал здобувачів вищої та фахової передвищої освіти характеризується такими ключовими компонентами: креативність – здатність генерувати нові ідеї, мислити нестандартно, шукати альтернативні рішення; критичне мислення – здатність аналізувати, оцінювати інформацію, прогнозувати наслідки та ухвалювати обґрунтовані рішення; мотивація до саморозвитку – прагнення до постійного навчання, оновлення знань і вдосконалення професійних компетентностей; комунікативні здібності – вміння ефективно спілкуватися, співпрацювати в команді та налагоджувати зв'язки в міждисциплінарному середовищі; адаптивність – здатність швидко реагувати на зміни, освоювати нові методи роботи та пристосовуватися до нових умов; інноваційна культура – сформоване позитивне ставлення до інновацій та їх упровадження в професійній і соціальній діяльності. Отже, інноваційний потенціал є важливим фактором підготовки конкурентоспроможних фахівців, які здатні відповідати викликам сучасного світу та брати активну участь у його розвитку.

Процес розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти потребує педагогічного супроводу. Аналіз наукової літератури (О. Антонова, О. Байер, І Гарвасюк, С. Гончаренко, К. Крутій, Т. Седова та ін.) дав змогу виявити підходи вчених до розуміння педагогічного супроводу. Дослідники розглядають його як допомогу особистості в її особистісному зростанні; як

емпатійне розуміння вихованця, як відкрите спілкування; як особливу сферу діяльності із залучення особистості до соціальних і моральних цінностей; як напрям діяльності педагога в самовизначенні молоді; як напрям діяльності педагога в самовизначенні молоді та як створення умов для продуктивного вирішення розвитку особистості; як «цілісний комплекс», який передбачає модель підтримки, модель допомоги, модель психолого-педагогічного забезпечення.

Усе це дало змогу розробити робоче визначення педагогічного супроводу процесу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти. Педагогічний супровід процесу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти – це система цілеспрямованих дій та заходів, спрямованих на підтримку, стимулювання та розвиток творчих, інтелектуальних, професійних і особистісних здібностей здобувачів вищої та фахової передвищої освіти з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, здібностей та інтересів.

Педагогічний супровід процесу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти забезпечується через інтеграцію педагогічних, психологічних, технологічних і організаційних підходів, які сприяють формуванню інноваційного мислення, здатності до вирішення нестандартних завдань, адаптації до змінних умов сучасного суспільства і професійної діяльності.

Аналіз психолого-педагогічної літератури [1; 4; 6; 17; 18] засвідчує, що основними компонентами педагогічного супроводу процесу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти є: діагностика потенціалу студентів – аналіз їхніх сильних сторін, потреб та інтересів; проєктування освітнього процесу – створення умов для розвитку інноваційного потенціалу через практичні, дослідницькі та інтерактивні методи навчання; консультування та наставництво – підтримка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти у виборі освітніх та кар'єрних траєкторій; мотивація до інноваційної діяльності – стимулювання до творчого підходу у вирішенні завдань та створення нових ідей; рефлексія та корекція – аналіз досягнень, усунення труднощів і вдосконалення освітнього процесу. Тому актуальним стає управління процесом (як напрямок його розвитком). Під управлінням розуміємо не маніпуляції, не вплив, а спрямування діяльності викладача і здобувачів вищої та фахової передвищої освіти (в основі цього управління лежить творча взаємодія викладача – студента і відкритість означеного процесу).

Визначено, що найсуттєвішим чинником актуалізації інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, як засвідчило дослідження, є освітні системи, що розглядаються як інноваційний освітній простір закладу вищої або фахової передвищої освіти. Педагогічна категорія інноваційний освітній простір закладу освіти представлена в дослідженнях (Є. Бачинська, І. Богданова, Л. Ващенко, А. Каташов, М. Кісіль, А. Кух, Н. Разіна та ін.). Інноваційний освітній простір закладу вищої або фахової передвищої освіти – це сучасне навчальне середовище, яке створюється для забезпечення ефективного навчання, розвитку творчого потенціалу студентів і викладачів, упровадження новітніх технологій та методик. Такий простір спрямований на формування компетентностей, необхідних для успішної самореалізації випускників у швидкозмінному суспільстві.

Отже, до основних характеристик інноваційного освітнього простору закладу вищої або фахової передвищої освіти належать: використання цифрових технологій, інтерактивного обладнання, платформ для онлайн-навчання, віртуальної та доповненої реальності; адаптації до потреб студентів і ринку праці, можливість реалізації індивідуальних освітніх траєкторій; запровадження активних методів навчання (проектна діяльність, кейс-методи, мозкові штурми, симуляції тощо); об'єднання різних галузей знань для міждисциплінарного підходу до організації освітнього процесу; створення умов для постійної взаємодії студентів, викладачів і стейкхолдерів або інших партнерів; дотримання принципів сталого розвитку в організації інноваційного освітнього простору закладу вищої або фахової передвищої освіти; надання можливості для експериментів, створення умов для інноваційного мислення.

Аналіз сучасного стану засвідчує, що основні елементи інноваційного освітнього простору закладу вищої або фахової передвищої освіти включають: лабораторії та коворкінги; сучасні аудиторії зі SMART-технологіями; центри кар'єрного розвитку; хаби для студентських ініціатив; відкриті простори для творчої взаємодії. Актуалізація інноваційного потенціалу студента відбувається за активної участі майбутнього педагога у творчому освітньому просторі закладу вищої або фахової передвищої освіти і трансформується в його соціально-професійну компетентність. У процесі активної взаємодії студента з викладачами закладу освіти, однокурсниками і студентами всього закладу вищої або фахової передвищої освіти формується і розвивається індивідуальний інноваційний простір здобувача освіти.

Доведено, що індивідуальний інноваційний простір здобувача освіти – це система організації освітнього середовища, яке спрямовано на забезпечення умов для розвитку індивідуальних здібностей, творчого потенціалу, інноваційного мислення та самореалізації здобувача освіти. Такий простір дозволяє кожному студенту розвиватися відповідно до власних інтересів, потреб та здібностей, інтегруючи сучасні технології, методики навчання та підходи. Аналіз наукової літератури [4; 7; 12; 14; 17; 18] засвідчив, що

основні характеристики індивідуального інноваційного простору здобувача вищої або фахової передвищої освіти передбачають: урахування інтересів, здібностей і темпу організації освітнього процесу кожного здобувача освіти; гнучкість у виборі освітніх програм і форм навчання; використання інноваційних технологій (цифрові платформи для дистанційного навчання, віртуальні лабораторії, симуляції, інтерактивні ресурси); створення проєктів, робота над реальними завданнями, підтримка самостійності та відповідальності; надання можливості планувати власну освітню траєкторію; оцінювання результатів за допомогою саморефлексії, портфоліо.

У межах експериментального дослідження в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» і Комунальному закладі «Одеський педагогічний фаховий коледж» було розроблено та апробовано модель педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти. Модель педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти – це структурований підхід до організації освітнього процесу, який спрямований на створення умов для розвитку в здобувачів освіти інноваційного мислення, творчих здібностей, навичок вирішення проблем і самореалізації.

Основні компоненти моделі педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти включають цільовий, змістовий, суб'єктний, операційно-діяльнісний, результативний.

Цільовий компонент моделі педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти. Метою моделі є розвиток інноваційного потенціалу здобувачів освіти, що включає: розвиток критичного та креативного мислення; розвиток навичок ініціативності та самостійності; виховання здатності працювати в умовах невизначеності та змін.

Змістовий компонент моделі педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти передбачає інтеграцію інноваційно-орієнтованих елементів в освітній процес: освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта», фахова передвища освіта, спеціальність 012 Дошкільна освіта (Комунальний заклад «Одеський педагогічний фаховий коледж»), освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта. Практична психологія в закладах дошкільної освіти», перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, спеціальність 012 Дошкільна освіта, освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта. Логопедія в закладах дошкільної освіти», перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, спеціальність 012 Дошкільна освіта (Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»).

Змістовий компонент моделі включав також використання кейсів, проєктних завдань, реальних педагогічних ситуацій; внесення до навчальних програм дисциплін, спрямованих на розвиток креативності, критичного мислення та інноваційної діяльності; інтеграцію інноваційних технологій в освітній процес (наприклад: проєктне навчання, STEM-освіта, проблемно орієнтоване навчання); використання міждисциплінарного підходу до формування знань та навичок.

Суб'єктний компонент моделі педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти передбачав участь усіх зацікавлених сторін – викладачів, здобувачів освіти, стейкхолдерів, роботодавців та експертів. Спільна робота викладачів, здобувачів освіти, стейкхолдерів, роботодавців та експертів є ключовим аспектом розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти. Такий підхід ґрунтується на взаємодії різних сторін, які мають спільну мету – розвиток компетентностей, необхідних для успішної професійної діяльності в умовах динамічних змін сучасного світу.

Викладачі забезпечують якісний педагогічний супровід, стимулюють здобувачів освіти до критичного мислення, творчості та пошуку інноваційних рішень, адаптують освітньо-професійну програму відповідно до вимог ринку праці. Здобувачі освіти активно беруть участь в освітньому процесі та наукових дослідженнях, пропонують власні ідеї та рішення, що сприяють розвитку інноваційних проєктів, взаємодіють із роботодавцями та експертами, отримуючи практичний досвід. Стейкхолдери та роботодавці визначають актуальні компетенції та вимоги до майбутніх фахівців, беруть участь у формуванні змісту освітньо-професійної програми, підтримують студентів через стажування, практику та менторство. Експерти забезпечують консалтинг і супровід інноваційних проєктів, допомагають інтегрувати сучасні технології в освітній процес, сприяють залученню грантів і ресурсів для реалізації інноваційних ідей.

Переваги такої співпраці всіх зацікавлених сторін – викладачів, здобувачів освіти, стейкхолдерів, роботодавців та експертів забезпечує підвищення якості освіти через інтеграцію теоретичних знань із практичними навичками, розвиток у здобувачів освіти здатності до самостійного мислення та креативності, задоволення потреб ринку праці через підготовку конкурентоспроможних фахівців, створення умов для реалізації інноваційних проєктів, які мають суспільну та економічну цінність.

Операційно-діяльнісний компонент моделі педагогічного супроводу розвитку інноваційного

потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти містить етапи реалізації моделі: діагностичний, цільовий, проєктувальний, процесуальний, рефлексивно-корекційний, підсумковий. Операційно-діяльнісний компонент моделі педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти визначає логіку і послідовність дій усіх учасників процесу, спрямованих на досягнення цілей.

Діагностичний етап педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти. Метою діагностичного етапу виявлення рівня розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, їхніх потреб, інтересів, здібностей. Діагностичний етап включав проведення анкетувань, тестувань, інтерв'ю, аналіз освітнього середовища та наявних ресурсів, визначення індивідуальних і групових запитів.

Цільовий етап педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти. Метою цільового етапу педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів освіти є спільне (викладачі, здобувачі освіти, стейкхолдери, роботодавці та експерти) формулювання цілей і завдань педагогічного супроводу, що передбачало визначення ключових компетентностей, необхідних для інноваційної діяльності, формулювання конкретних, вимірюваних, досяжних, релевантних і обмежених у часі цілей, розробка індивідуальних освітніх траєкторій.

Проєктувальний етап педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти. Метою проєктувального етапу є розробка програми педагогічного супроводу, що передбачало планування освітньої діяльності, інтеграцію інноваційних технологій в освітній процес, розробка освітніх проєктів у співпраці з роботодавцями та експертами. Проєктувальний етап є ключовим елементом моделі педагогічного супроводу, оскільки саме на цьому етапі створюється програма дій, яка дозволяє реалізувати цілі та завдання розвитку інноваційного потенціалу здобувачів освіти.

Основними завданнями проєктувального етапу є розробка індивідуальних та групових траєкторій навчання (урахування інтересів, здібностей та рівня підготовки здобувачів освіти, визначення цілей і шляхів їх досягнення для кожного здобувача освіти); визначення форм і методів педагогічного супроводу (використання інтерактивних, проблемно орієнтованих, проєктних та дослідницьких методів, упровадження цифрових технологій в освітній процес), розробка інноваційних освітніх програм (формування змістовних модулів, спрямованих на розвиток креативності, критичного мислення та інноваційної діяльності); взаємодія зі стейкхолдерами (урахування вимог роботодавців і ринку праці, створення спільних проєктів з експертами); забезпечення ресурсної бази (вибір матеріально-технічних та інформаційних ресурсів для реалізації інноваційних освітніх програм, створення умов для доступу здобувачів освіти до лабораторій, баз даних, спеціалізованого програмного забезпечення тощо).

Процесуальний етап педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти. Метою процесуального етапу є впровадження запланованих заходів з розвитку інноваційного потенціалу здобувачів освіти. Процесуальний етап педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти передбачав організацію тренінгів, воркшопів, семінарів, залучення здобувачів освіти до дослідницької та проєктної діяльності, участі здобувачів освіти в науково-дослідній роботі, конкурсах і хакатонах, забезпечення менторської підтримки та супроводу з боку викладачів, стейкхолдерів і роботодавців, використання сучасних педагогічних технологій (дистанційного навчання, інтерактивних методик, гейміфікації), моніторинг розвитку інноваційного потенціалу, визначення індикаторів досягнення цілей (наприклад, рівень сформованості інноваційного мислення, якість виконаних проєктів тощо).

Процесуальний етап педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти передбачав формування команди підтримки, залучення викладачів, менторів, консультантів та інших експертів до педагогічного супроводу, розподіл ролей і зон відповідальності серед учасників команди, розробку методичних матеріалів, які сприятимуть розвитку інноваційного потенціалу, розвиток у здобувачів освіти розуміння цінності інноваційної діяльності для їхньої майбутньої професійної кар'єри, підвищення інтересу до освітнього процесу через інтеграцію сучасних технологій і практико-орієнтованого підходу.

Процесуальний етап педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти передбачав застосування ефективних педагогічних технологій: проблемне навчання, проєктні методи, інтерактивні технології; менторство, тьюторство, консультування, наставництво, коучинг як форми індивідуальної роботи зі здобувачами освіти; онлайн-курси, платформи для спільної роботи, віртуальні лабораторії.

Рефлексивно-корекційний етап педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти передбачав оцінку результатів і внесення змін у модель педагогічного супроводу. На рефлексивно-корекційному етапі педагогічного супроводу розвитку

інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти здійснювався аналіз досягнутих результатів за допомогою моніторингу та зворотного зв'язку, визначення сильних і слабких сторін моделі педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, коригування змісту, методів і форм педагогічного супроводу на основі отриманих даних.

Підсумковий етап передбачав оцінку загальної ефективності моделі та її впливу на розвиток інноваційного потенціалу. На підсумковому етапі здійснювалося представлення результатів у вигляді звітів, презентацій, публікацій, поширення успішного досвіду серед інших учасників освітнього процесу, розробка рекомендацій для подальшого вдосконалення педагогічного супроводу. Підсумковий етап педагогічного супроводу був спрямований на оцінку загальної ефективності впровадженої моделі та аналіз її впливу на розвиток інноваційного потенціалу здобувачів освіти. У межах цього етапу здійснювалося представлення досягнутих результатів через підготовку звітів, проведення презентацій, публікацію науково-методичних матеріалів і поширення успішного досвіду серед учасників освітнього процесу. Крім того, розроблялися рекомендації для вдосконалення методів і засобів педагогічного супроводу, що забезпечуватиме подальший розвиток інноваційного потенціалу студентів та підвищення якості освіти в цілому.

Варто зазначити, що кожен етап педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти тісно пов'язаний із попереднім і наступним, що забезпечує системність і безперервність розвитку інноваційного потенціалу здобувачів освіти. Системність педагогічного супроводу ґрунтується на взаємозв'язку всіх етапів, починаючи від діагностики рівня інноваційного потенціалу здобувачів освіти до етапів мотивації, організації освітнього процесу, моніторингу й корекції, що дозволяє забезпечити поступовий, логічний та безперервний розвиток компетентностей, необхідних для ефективного впровадження інновацій. Водночас безперервність гарантує адаптацію до змінних умов освітнього середовища, сприяючи формуванню здобувачів як активних учасників інноваційної діяльності та професійного саморозвитку.

Результативний компонент моделі педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти передбачає отримання таких результатів: зростання інноваційного потенціалу здобувачів освіти, удосконалення їхніх особистісних та професійних якостей, підвищення конкурентоспроможності на ринку праці. Результативний компонент моделі педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти передбачає досягнення низки важливих результатів. Зокрема, основним показником є зростання рівня інноваційного потенціалу здобувачів освіти, що відображається в здатності генерувати нові ідеї, знаходити творчі рішення та адаптуватися до змінних умов. Водночас відбувається вдосконалення особистісних якостей, таких як самостійність, відповідальність, лідерські навички, а також професійних компетентностей, необхідних для ефективної діяльності в обраній сфері, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності випускників на сучасному ринку праці, забезпечуючи їм можливість успішного професійного зростання та інтеграції в інноваційне середовище.

Отже, педагогічний супровід розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти є ключовим елементом сучасного освітнього процесу, оскільки він забезпечує всебічний розвиток студентів, їхню готовність до викликів професійної діяльності та участь в інноваційних процесах.

Висновки (з перспективами подальших розвідок із напрямку). Інноваційний потенціал здобувачів вищої та фахової передвищої освіти – це сукупність їхніх особистісних якостей, знань, умінь, навичок, мотивації та готовності до створення, освоєння і впровадження нових ідей, технологій, підходів або продуктів у професійній діяльності та суспільному житті. Інноваційний потенціал здобувачів вищої та фахової передвищої освіти характеризується компонентами: креативність; критичне мислення; мотивація до саморозвитку; комунікативні здібності; адаптивність; інноваційна культура. Проаналізовано особливості інноваційного освітнього простору закладу вищої та фахової передвищої освіти. Схарактеризовано сутність індивідуального інноваційного простору здобувача освіти.

Педагогічний супровід процесу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти – це система цілеспрямованих дій та заходів, спрямованих на підтримку, стимулювання та розвиток творчих, інтелектуальних, професійних і особистісних здібностей здобувачів вищої та фахової передвищої освіти з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, здібностей та інтересів. Основними компонентами педагогічного супроводу процесу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти є: діагностика потенціалу студентів; проектування освітнього процесу; консультування та наставництво; мотивація до інноваційної діяльності; рефлексія та корекція.

Модель педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти – це структурований підхід до організації освітнього процесу, який спрямований на створення умов для розвитку в здобувачів освіти інноваційного мислення, творчих здібностей, навичок

вирішення проблем і самореалізації. Модель педагогічного супроводу розвитку інноваційного потенціалу здобувачів вищої та фахової передвищої освіти базується на взаємодії п'яти основних компонентів: цільовий компонент – визначає стратегічну мету й завдання розвитку інноваційного потенціалу, спрямовані на формування в здобувачів освіти інноваційного мислення, креативності та готовності до професійних викликів; змістовий компонент – охоплює зміст освітньо-професійних програм, інноваційно-орієнтовані освітні технології, форми та методи навчання, які сприяють формуванню необхідних знань, умінь та навичок; суб'єктний компонент – передбачає взаємодію всіх учасників освітнього процесу: здобувачів освіти, викладачів, наставників і представників професійного середовища, стейкхолдерів, роботодавців та експертів, які спільно формують сприятливі умови для розвитку інноваційного потенціалу; процесуальний компонент – описує послідовність і логіку реалізації педагогічного супроводу, включаючи діагностику, планування, мотивацію, реалізацію заходів і моніторинг результатів; результативний компонент – відображає досягнуті результати, такі як зростання інноваційного потенціалу, розвиток особистісних і професійних якостей здобувачів освіти, їхня конкурентоспроможність на ринку праці.

Список використаної літератури

1. Братко М. В., Козир М. В. Педагогічна інноватика : навч.-метод. посіб. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2021. 272 с.
2. Васильченко Л. В., Шацька Н. М. Досвід реалізації дистанційного навчання в умовах пандемії. *Відкрите освітнє e-середовище сучасного університету: електронне наукове фахове видання*. 2021. № 10. С. 43–55. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2021.105>.
3. Венцева Н. О., Карапетрова О. В. Інноваційна компетентність як складова професійної діяльності сучасного педагога. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія. Педагогічні науки*. 2022. № 1 (23). С. 109–115. DOI: 10.32342/2522-4115-2022-1-23-13.
4. Гавриш І. В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Харків, 2006. 563 с.
5. Гончарова О. А. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2008. 20 с.
6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. 2-ге вид., доп. Київ : Академвидав, 2012. 352 с.
7. Зайка С. О., Грідін О. В. Генезис дефініції інновація. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 2016. Випуск 2 (48). С. 24–30.
8. Коваль Т. І., Сисоєва С. О., Сушенко Л. П. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності : навч.-метод. посіб. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2009. 380 с.
9. Коновальчук І. І. Теорія і технологія реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 464 с.
10. Кремень В., Луговий В., Саух П. Освіта і наука – основа інноваційного людського розвитку: пропозиції НАПН України до Стратегії людського розвитку. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2020. № 2. Т. 2. С. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-14-3>.
11. Курок В. П. Теоретичні та методичні засади розвитку інноваційної культури майбутнього керівника закладу загальної середньої освіти у процесі магістерської підготовки. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. № 2 (96). С. 111–121. DOI 10.24139/2312-5993/2020.02/111-121.
12. Листопад О. А., Мардарова І. К. Модульний курс «Комп'ютерні технології в роботі з дітьми» : навч. посіб. для студентів зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2019. 192 с.
13. Листопад О. А., Мардарова І. К. Теоретико-методичні засади формування готовності майбутніх вихователів до використання інформаційно-комунікаційних технологій в організації пізнавальної діяльності дошкільників : монографія Одеса : Букаєв Вадим Вікторович, 2021. 206 с.
14. Листопад О. А., Мардарова І. К., Гуданич Н. М. Використання вікі-технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. 2023. Вип. 1 (51). С. 55–65. DOI: 10.31376/2410-0897-2023-1-51-55-65.
15. Листопад О. А., Мардарова І. К., Гуданич Н. М. Педагогічний супровід професійного становлення майбутніх вихователів засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. 2022. Вип. 3 (50). Ч. 1. С. 31–42. DOI: 10.31376/2410-0897-2022-3-50-31-42.
16. Марущенко О. А. Становлення інноваційної освіти в Україні : автореф. дис. ... канд. соціолог. наук : 22.00.04. Харків, 2004. 18 с.
17. Огієнко О. І. Теоретичні засади інноваційної педагогічної освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 1 (44). С. 154–162.
18. Улунова Г. Є. Професійна культура: сутність, фахові особливості, розвиток : колективна монографія / відп. ред. Г. С. Улунова. Суми : Видво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 300 с.
19. Шевченко Л. С. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів технологій до інноваційної педагогічної діяльності : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2019. 557 с.

PEDAGOGICAL SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE POTENTIAL OF HIGHER AND PROFESSIONAL PRE-HIGHER EDUCATION STUDENTS

Mardarova Iryna

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Preschool Education
State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»

Lystopad Natalia

Candidate of Pedagogical Sciences, Teacher of Preschool Disciplines
Municipal Institution «Odessa Pedagogical Professional College»

Introduction. *The relevance of the problem of pedagogical support for the development of the innovative potential of students of higher and professional higher education is due to global trends affecting modern education and the demands of society for the training of competitive, creative and proactive professionals. In the context of changes in the labor market, digitalization, Ukraine's integration into the global educational space, and the need to address global challenges, the importance of developing the innovative potential of young people is of particular importance. In this regard, the issue of changing the emphasis in the professional training of students in order to develop their professional mobility and expand the tasks of training future teachers of a new formation, capable of developing not only professionally important qualities but also creatively implementing them in professional activities, becomes relevant. The main direction of realization of these tasks is the actualization of innovative processes of professional activity.*

Purpose. *To analyze the peculiarities of pedagogical support for the development of innovative potential of higher and professional pre-higher education students.*

Methods. *The following methods were used in the research: analysis and synthesis of literature on the research problem; analysis of basic concepts of the research, synthesizing, modeling, forecasting.*

Results. *The innovative potential of higher and professional higher education students is a set of their personal qualities, knowledge, skills, motivation and readiness to create, develop and implement new ideas, technologies, approaches or products in professional activities and social life. The innovative potential of higher and professional higher education students is characterized by the following components: creativity; critical thinking; motivation for self-development; communication skills; adaptability; and innovative culture. Pedagogical support of the process of developing the innovative potential of higher and professional higher education students is a system of targeted actions and measures aimed at supporting, stimulating and developing the creative, intellectual, professional and personal abilities of higher and professional higher education students, taking into account their individual needs, abilities and interests. The main components of pedagogical support for the development of the innovative potential of higher and professional higher education students are: diagnostics of students' potential; design of the educational process; counseling and mentoring; motivation for innovation; reflection and correction.*

Originality. *The model of pedagogical support for the development of innovative potential of higher and professional pre-higher education students is based on the interaction of five main components: the target component defines the strategic goal and objectives of innovative potential development aimed at forming innovative thinking, creativity and readiness for professional challenges in students; content component - covers the content of educational and professional programs, innovation-oriented educational technologies, forms and methods of teaching that contribute to the formation of the necessary knowledge, skills and abilities; subject component - involves the interaction of all participants in the educational process: students, teachers, mentors and representatives of the professional environment, stakeholders, employers and experts who jointly create favorable conditions for the development of innovative potential; procedural component - describes the sequence and logic of implementation of pedagogical support, including diagnostics, planning, motivation, implementation of measures and monitoring of results; result component - reflects the achieved results, such as the growth of innovative potential, development of personal and professional qualities of students, their competitiveness in the labor market.*

Conclusion. *The article reveals the essence of the concept of innovative potential of higher and professional higher education students and characterizes its components. The article reveals the essence of pedagogical support of the process of development of innovative potential of students of higher and professional higher education. The model is developed and the components of the model of pedagogical support for the development of innovative potential of higher and professional higher education students are defined: target, content, subject, operational, and effective. The stages of pedagogical support for the development of the innovative potential of higher and professional higher education students are defined: diagnostic, target, design, procedural, reflective and corrective, final.*

Key words: *pedagogical support, innovative potential, professional training, model and stages of pedagogical support for the development of innovative potential.*

References

1. Bratko, M. V., & Kozyr, M. V. (2021). Pedahohichna innovatyka: navchalno-metodychnyi posibnyk [Pedagogical

- innovations: educational and methodological manual]. Kyiv. [in Ukrainian].
2. Vasylenko, L. V., & Shatska, N. M. (2021). Dosvid realizatsii dystantsiinoho navchannia v umovakh pandemii [The experience of implementing distance learning in the conditions of a pandemic]. *Elektronne naukove fakhove vydannia «Vidkryte osvittie e-seredovyshe suchasnoho universytetu» – Electronic scientific publication «Open educational e-environment of a modern university»*, 10, 43–55. [in Ukrainian].
 3. Vientseva, N. O., & Karapetrova, O. V. (2022). Innovatsiina kompetentnist yak skladova profesiinoi diialnosti suchasnoho pedahoha [Innovative competence as a component of the professional activity of a modern teacher]. *Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia – Bulletin of the Alfred Nobel University*, 1 (23), 109-115. [in Ukrainian].
 4. Havrysh, I. V. (2006). Teoretyko-metodolohichni osnovy formuvannia hotovnosti maibutnykh uchyteliv do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti [Theoretical and methodological bases of formation of readiness of future teachers for innovative professional activity]. Kharkiv. [in Ukrainian].
 5. Honcharova, O. A. (2008). Pedahohichni umovy pidhotovky maibutnoho vchytelia inozemnoi movy do innovatsiinoi diialnosti [Pedagogical conditions for training a future foreign language teacher for innovative activities] Kyiv. [in Ukrainian].
 6. Dychkivska, I. M. (2012). Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii [Innovative pedagogical technologies]. Kyiv: Akademvydav. [in Ukrainian].
 7. Zaika, S. O., & Hridin, O. V. (2016). Henezys definitsii innovatsiia [The genesis of the definition of innovation]. *Naukovi visnyk Uzhhorodskoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod University*, 2 (48), 24-30. [in Ukrainian].
 8. Koval, T. I., Sysoieva, S. O., & Sushchenko, L. P. (2009). Pidhotovka vykladachiv vyshchoi shkoly: informatsiini tekhnolohii u pedahohichnii diialnosti. [Training of higher school teachers: information technology in pedagogical activity]. Kyiv: Vidavnychii tsentr KNU. [in Ukrainian].
 9. Konovalchuk, I. I. (2014). Teoriia i tekhnolohiia realizatsii innovatsii u zahalnoosvitnykh navchalnykh zakladakh [Theory and technology of implementing innovations in general educational institutions]. Zhytomyr: ZhDU im. I. Franka. [in Ukrainian].
 10. Kremen, V., Luhovy, V., & Saukh, P. (2020). Osvita i nauka – osnova innovatsiinoho liudskoho rozvytku: propozyzii NAPP Ukrainy do Stratehii liudskoho rozvytku [Education and science are the basis of innovative human development: proposals of the National Academy of Sciences of Ukraine to the Strategy of Human Development]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine*, 2, 1–5. [in Ukrainian].
 11. Kurok, V. P. (2020). Teoretychni ta metodychni zasady rozvytku innovatsiinoi kultury maibutnoho kerivnyka zakladu zahalnoi serednoi osvity u protsesi mahisterskoi pidhotovky [Theoretical and methodological principles of the development of the innovative culture of the future head of the institution of general secondary education in the process of master's training]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 2 (96), 111-121. [in Ukrainian].
 12. Lystopad, O. A., & Mardarova, I. K. (2019). Modulnyi kurs «Kompiuterni tekhnolohii v roboti z ditmy» [Modular course «Computer technology in working with children»]. Odessa: Publisher Bukaev Vadim Viktorovich. [in Ukrainian].
 13. Lystopad, O. A., & Mardarova, I. K. (2021). Teoretyko-metodychni zasady formuvannia hotovnosti maibutnykh vykhovateliv do vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii v orhanizatsii piznavalnoi diialnosti doshkilnykiv [Theoretical and methodological principles of forming the readiness of future educators to use information and communication technologies in the organization of cognitive activity of preschoolers. Odessa: Publisher Bukaev Vadim Viktorovich. [in Ukrainian].
 14. Lystopad, O. A., Mardarova, I. K., & Hudanych N. M. (2023). Vykorystannia wiki-tekhnolohii u profesiinii pidhotovtsi maibutnykh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity [Using wiki-technologies in the professional training of future teachers of preschool educational institutions]. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka – Bulletin of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University*, 1 (51), 55–65. [in Ukrainian].
 15. Lystopad, O. A., Mardarova, I. K., & Hudanych N. M. (2022) Pedahohichniy suprovid profesiinoho stanovlennia maibutnykh vykhovateliv zasobamy informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii [Pedagogical support for the professional development of future educators using information and communication technologies] *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka – Bulletin of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University*, 3 (50), 31–42. [in Ukrainian].
 16. Marushchenko, O. A. (2004). Stanovlennia innovatsiinoi osvity v Ukraini [Formation of innovative education in Ukraine]. Kharkiv. [in Ukrainian].
 17. Ohienko, O. I. (2015). Teoretychni zasady innovatsiinoi pedahohichnoi osvity [Theoretical foundations of innovative pedagogical education]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 1 (44), 154-162. [in Ukrainian].
 18. Ulunova, H. Ye. (2016). *Profesiina kultura: sutnist, fakhovi osoblyvosti, rozvytok: kolektyvna monohrafiia [Professional culture: essence, professional features, development]*. Sumy : Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka. [in Ukrainian].
 19. Shevchenko, L. S. (2019). Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnykh uchyteliv tekhnolohii do innovatsiinoi pedahohichnoi diialnosti [Theoretical and methodological principles of training future technology teachers for innovative pedagogical activities]. *Vimnytskiy derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Mykhaila Kotsiubynskoho – Mykhailo Kotsiubynskiy Vinnytsia State Pedagogical University*. Vinnytsia. [in Ukrainian].

Авторське право ©2025 автори, всі права захищено. Автори погоджуються, що ця стаття залишається у відкритому доступі на умовах Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Отримано редакцією 29.01.2025 р.
Прийнято редакцією 29.02.2025 р.
Опубліковано 30.04.2025 р.